

Ime predmeta 1	IDRIJSKO RUDIŠČE
Ime predmeta 2	IDRIJA ORE DEPOSIT
ID številka / EŠD	002.1.Idrija
Upravljavec	Center za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija, Bazoviška 2, 5280 Idrija
Lastništvo	Javno
Lastnik	Republika Slovenija
ID številka / EŠD	4644 Idrijsko rudišče
Klasifikacija dediščine	Rudišče

OPIS

Kratek opis	Idrijsko rudišče je drugo največje nahajališče živega srebra na svetu. Svetovno znano in strokovno pomembno je zaradi načina nastanka v srednjetriliasnem tektonskem jarku, izjemno bogatih sedimentnih rud, ki predstavljajo unikate v svetovnem merilu, geokemične in mineraloške sestave ter spričo zapletenega tektonskega preoblikovanja v današnje stanje. Orudenje se v rudišču pojavlja v treh različnih oblikah: singenetsko in epigenetsko cinabaritno orudenje ter epigenetsko orudenje s samorodnim živim srebrom v ekonomskih količinah. V rudišču je bilo najdenih 156 rudnih teles, od teh 141 orudenih s cinabaritom, v preostalih 15-ih pa prevladuje samorodno živo srebro. V rudišču je bilo najdenih tudi
--------------------	--

Mere	Idrijsko rudišče se razteza pod južnim in vzhodnim delom mesta Idrija. Poteka v smeri severozahod-jugovzhod, v dolžini 1500 m, širini 400 do 600 m in globini 450 m.
Materiali	Cinabarnitne rude, samorodno živo srebro
Datacija	Pred približno 238 milijoni let v srednjetriasni tektonski fazi, ki se je odvijala v srednjem in zgornjem aniziju ter ladiniju.
Avtor / Proizvajalec	/

Slikovne priloge

Image not readable or empty
/home/mcxsd05/domains/heritage-mercury.net/public_html/base/components/com_rsform/uploads/5a9694dd60429-G

Image not readable or empty
/home/mcxsd05/domains/heritage-mercury.net/public_html/base/components/com_rsform/uploads/5a9694dd63b72-Idrijski srednje

Prvotna raba

Idrijsko rudišče je nastalo v srednjetriasnem tektonskem jarku. Ob nastanku je vsebovalo od 250 do 300.000 ton živega srebra. Je hidrotermalnega nastanka, orudenje pa je nastalo v dveh fazah. V prvi fazi so hidrotermalne raztopine ob dovodnih prelomih orudile starejše kamnine, nastale so epigenetske rude. V drugi fazi so v tektonski jarek pritekale velike količine živega srebra, v takratna močvirja pa so se odlagale za idrijsko rudišče značilne plasti skonca in bogate sedimentne rude imenovane singenetske plastnate rude. V narivni fazi terciarne tektonike (po eocenu) je nastala velika polegla guba z živosrebrovim orudenjem v osrednjem delu. Pri tem je dobil spodnji del rudišča obliko polegla sinklinale (tj. vbočen del nagubanih Zemljinih plasti, katerega osrednji del vsebuje najmlajše kamnine), zgornji del pa inverzno lego. V kasnejših tektonskih fazah so rudišče sekali številni prelomi in zmiki. Idrijsko rudišče je bilo odkrito leta 1490. Ekonomsko odkopavanje je trajalo do prekinitve leta 1977, leta 1988 pa je bilo sprejeto trajno zaprtje rudnika.

Sedanja raba

Idrijsko rudišče se ohranja, varuje in prezentira kot pomembna naravna dediščina z izjemnimi univerzalnimi vrednotami. Od leta 2004 ima status geološke naravne vrednote državnega pomena. Znotraj naravne vrednote Idrijsko rudišče je ovrednotenih 14 geoloških profilov izjemnega znanstvenega in raziskovalnega pomena, ki predstavljajo pomemben del evropske naravoslovne dediščine. Del naravne vrednote ex-situ sta tudi geološki zbirki Mestnega muzeja Idrija in Rudniška geološka zbirka. Del slednje je razstavljen v Antonijevem rovu in je na ogled obiskovalcem muzeja rudarjenja. O idrijskem rudišču in rudniku je bilo objavljenih okrog 500 različnih objav, ki predstavljajo velik in pomemben znanstveni dosežek evropskega pomena.

Prvotna lokacija

Idrijsko rudišče se nahaja pod mestom Idrija in pod vzpetinama Smukov in Polancov grič južno in vzhodno od mesta. Orudene kamnine segajo od površine do globine 450

m.

Sedanja lokacija Ni spremembe

STANJE OHRANJENOSTI

**Zgodovina
opravljenih
posegov**

/

Sedanje stanje dobro

Potrebni ukrepi

Izvajanje rednih vzdrževalnih del po programu, vključno z izvajanjem nadzora stanja ter ohranjanjem, varovanjem in prezentacijo dediščine.

DOKUMENTACIJA

**Naslov / zbirka /
povezave itd., kjer
so dostopne
podrobnejše
informacije**

- Uradni list RS, št. 111/2004, z dne 14.10.2004; 4623. Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot, str. 13173–13175; <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/51517>. Glej: Priloga 1: Seznam naravnih vrednot in njihova razvrstitev na vrednote državnega in lokalnega pomena;
- Čar, Jože. Kotna tektonsko-erozijska diskordanca v rudiščnem delu idrijske srednjetriasne tektonske zgradbe. *Geologija*, 31–32, 1988/89, str. 267–284;
- Čar, Jože. Geološka zgradba idrijsko-cerkljanskega hribovja. Tolmač h geološki karti idrijsko-cerkljanskega hribovja med Stopnikom in Rovtami 1:25 000. Geološki zavod Slovenije, 2010, str. 1–127;
- Čar, Jože. Ladinijske plasti skonca idrijskega rudišča (Z Slovenija). *Geologija*, 56/2, 2013, str. 151–174;
- Drovenik, Matija, Čar, Jože, Strmole, Dragica. Langobardske kaolinitne usedline v idrijskem rudišču. *Geologija*, 18, 1975,

str. 107–155.

- Lavrič, Jošt Valentin. Isotopic, organic and inorganic geochemistry of the Idrija mercury deposit, Slovenia: constraints on the formation of the Hg-PAH association : These de doctorat. Université de Lausanne, Faculté des géosciences et de l'environnement, 2004;
- Mlakar, Ivan. Primerjava spodnje in zgornje zgradbe idrijskega rudišča. Geologija, 10, 1967, str. 5–72;
- Drovenik, Matija, Mlakar, Ivan. Strukturne in genetske posebnosti idrijskega rudišča. Geologija, 14, 1971, str. 67–126;
- Placer, Ladislav. Tektonski razvoj idrijskega rudišča. Geologija, 25/1, 1982, str. 7–94;
- Čar, Jože, Placer, Ladislav. Srednjetriadna zgradba idrijskega ozemlja. Geologija, 20, 1977, str. 141–166.

Izpolnjevalec	Mestni muzej Idrija
----------------------	---------------------

Izpolnjeval je	Miha Kosmač
-----------------------	-------------

Datum objave	27. 2. 2018
---------------------	-------------

Datum urejanja	Never
-----------------------	-------
